

Raadsvoorstel

Budgetaanvraag SpUk Lokale Aanpak Isolatie 2023 uit het Nationaal Isolatieprogramma en subsidieregeling Isolatie eigen woning
Zaaknummer: 2024-078884

Aan de gemeenteraad.

Op 12 juli 2023 bent u door middel van een brief geïnformeerd over de aanpak energiearmoede, slecht geïsoleerde woningen en de aanvraag die we in dat kader ingediend hebben voor de Specifieke Uitkering (SpUk) Lokale aanpak isolatie 2023 van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) van het rijk. De subsidieaanvraag hebben we in juni 2023 ingediend en is inmiddels gehonoreerd. Op 9 november 2023 is hierop een toekenning gekomen. Dit betreft het originele aangevraagde bedrag van € 1,4 miljoen met daarbij twee aanvullingen. In totaal is er voor Leeuwarden € 4.173.849 beschikbaar voor 1.540 woningen.

Dit voorstel ziet op het beschikbaar stellen van dit budget. In dit voorstel zetten wij de beoogde besteding van de middelen uiteen. Het grootste onderdeel zal een subsidieregeling zijn, zoals ook beschreven in de raadsbrief van 3 juli jl.

Achtereenvolgens worden in dit voorstel de doelstelling en voorwaarden van de SpUk Lokale Aanpak Isolatie, de beoogde aanpak en subsidieregeling, de Friese Plus, de financiën, risico's en vervolgacties behandeld.

Beoogd effect

Het doel van de SpUk Lokale Aanpak Isolatie is om woningeigenaren met een slecht geïsoleerde woning te stimuleren om hun woning te isoleren en daarmee energie te besparen. Met de door het rijk beschikbaar gestelde middelen is het doel om 1540 woningen in de periode tot eind december 2026 te verduurzamen. Dit sluit aan bij onze energiebesparingsdoelstellingen uit de Leeuwarder Energieagenda; een energiebesparing van 23% in de gebouwde omgeving in 2030 (t.o.v. 2020). Ook draagt het project bij aan de bestrijding van energiearmoede.

Voorwaarden en uitgangspunten SpUk Lokale Aanpak Isolatie

De volgende randvoorwaarden worden vanuit de toekenning van de SpUk gesteld:

1. Het betreft koopwoningen of woningen in een gemengde vereniging (VvE's).
2. De middelen zijn bestemd voor slecht geïsoleerde woningen, wat betekent: een woning met een energielabelklasse D, E, F, G of een met die labelklassen vergelijkbare energetische staat. Dat is een woning waarin ten minste twee bestaande bouwdelen aantoonbaar niet of slecht geïsoleerd zijn.
3. De woningen hebben een WOZ-waarde van maximaal € 268.000,-.

Voor het duiden van de energiebesparende isolatiemaatregelen is er conform de voorwaarden van de SpUk aangesloten bij de landelijke subsidie van het

RVO, de Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE). Het gaat om: dakisolatie of zolder/vlieringisolatie, vloerisolatie of bodemisolatie, spouwmuurisolatie, gevelisolatie en HR-glas, kozijnpaneel of deurisolatie in de thermische schil.

Vanuit de SpUK is het mogelijk om het totaalbedrag te verdelen in isolatie van panden (minimaal 70%), advies door derden (maximaal 20%) en ambtelijke capaciteit (maximaal 10%).

Aanpak: subsidieregeling Isolatie Eigen Woning

Wij gaan een subsidie van € 2150,- per woning en € 2.500,- per woning met een monumentale status aanbieden. Deze subsidieregeling beslaat in totaal 80% van het bedrag.

Daarnaast besteden we 10% van het bedrag aan ambtelijke capaciteit. Dit wordt vooral ingezet voor administratieve ondersteuning, de begeleiding van woningeigenaren voor en tijdens het aanvragen van de subsidie en het verwerken van de subsidieaanvragen. Voor dit bedrag kan ongeveer 1.8 fte worden ingezet voor de looptijd van de regeling.

Ook wordt van de middelen 10% ingezet voor advies door derden. Dit bedrag besteden we aan een VvE-aanpak en een wijkaanpak met lokale inkoopacties. Voor beide onderdelen reserveren we ongeveer de helft van het bedrag. Bij de VvE-aanpak gaat het om begeleiding van ongeveer 2 à 5 VvE's voor drie jaar. Het gaat om professionele begeleiding van het gehele proces van de verduurzaming van een VvE; van haalbaarheidsanalyse en besluitvorming tot begeleiding bij de overeenkomsten voor de uitvoering. Bij de wijkaanpak gaan we uit van twee inkoopacties per jaar gedurende drie jaar. Ook hier betreft het professionele begeleiding tijdens het gehele proces, van informatieavonden en adviesgesprekken tot de feitelijke inkoop van isolatiemaatregelen door inwoners. De inkoopacties voeren we uit in samenwerking met lokale energiecoöperaties.

De subsidieregeling is daarnaast zo ingericht dat deze een hoger bedrag uitkeert aan aanvragers die aantoonbaar gebruik maken van biobased isolatiemateriaal. Het gaat om 10% met een maximum van € 200,-.

BESTEDING MIDDELEN

Te verduurzamen woningen	1540		bedrag per woning	€ 2.150
1. Te besteden aan isolatie in panden (min. 70%)	80%	€ 3.328.500	bedrag per monument	€ 2.500
2. Te besteden aan advies door derden (max. 20%)	10%	€ 427.965		
3. Te besteden aan ambtelijke capaciteit (max. 10%)	10%	€ 417.384		
		som		€ 4.173.849

Friese samenwerking en regeling provinciale plus

Veertien Friese gemeenten en de Provincie Fryslân hebben vanuit de Lokale Aanpak Isolatie middelen uit het NIP een eenduidige subsidieregeling opgezet en hebben hierna een aanbesteding gedaan voor een digitaal subsidieplatform. Via dit platform kunnen inwoners hun aanvraag indienen. Wij hebben hier niet voor gekozen omdat wij ten tijde van deze aanbesteding al gestart waren met de ontwikkeling van een eigen platform en aanpak, gekoppeld aan onze aanpak verduurzaming Leeuwarden Oost en de Subsidieregeling energiebesparende woningmaatregelen.

Het Friese subsidieplatform en de isolatiesubsidieregeling zijn naar verwachting vanaf mei 2024 actief. Onze subsidieregeling komt inhoudelijk overeen met deze subsidieregeling. Om qua planning aan te sluiten bij deze samenwerking is het wenselijk dat het budget zo spoedig mogelijk beschikbaar wordt gesteld.

De Provincie Fryslân stelt daarnaast de opbrengsten uit Windpark Fryslân (WPF) voor particuliere woningeigenaren met energiearmoede beschikbaar door aan te sluiten bij de voorwaarden uit de lokale aanpak van het NIP en daarop een Friese plus aan te bieden (de subsidieregeling provinciale plus lokale aanpak isolatie). Deze provinciale plus is een aanvulling op de gemeentelijke subsidie voor het NIP en vult aan met maximaal €2500. Wij zorgen dat onze inwoners de aanvraag zo gemakkelijk mogelijk kunnen doen bij het aanvragen van onze subsidie.

De regeling provinciale plus is alleen van toepassing op eigenaar/bewoners (VvE's komen niet in aanmerking). Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan inwoners van buurten waar volgens data relatief veel eigenaar/bewoners met energiearmoede zijn. Voor de selectie van buurten waar deze plus is aan te vragen, zie de bijlage.

Waar nodig en mogelijk stapelen wij beschikbare gemeentelijke en rijkssubsidies.

Doelgroepenaanpak

Monumenten, karakteristieke/beeldbepalende panden of binnen de beschermde stads- en dorpsgezichten

Vooruitlopend op de regeling zijn we vast begonnen met een pilot voor de doelgroep historische gebouwen. De (na-)isolatie en daarbij komende ventilatie van historische gebouwen vraagt namelijk om maatwerk. Als aanpak voor de (na-)isolatie van deze doelgroep hebben we ervoor gekozen om 19 energieadviezen uit te voeren door Monumentenwacht Fryslân, bekostigd vanuit de Leeuwarder Energieagenda. Hiervoor werd een verscheidenheid aan pandtypes binnen de doelgroep geselecteerd.

De eigenaren werden vervolgens geïnformeerd over het isolatieprogramma en kregen het volgende aanbod:

- Energieadvies uitgevoerd door Monumentenwacht Fryslân,
- Begeleiding naar uitvoering. We begeleidden de geselecteerde eigenaren richting uitvoering van de adviezen door te verwijzen naar de specialistenwijzer van het Restauratiefonds.
- Subsidie voor de uit te voeren isolatiemaatregelen (bekostigd vanuit deze lokale aanpak NIP).

- Hulp bij koppelen met overige subsidie- en financieringsmaatregelen.
- De adviezen en de uitvoering van (na-)isolatie kunnen vervolgens als voorbeeld dienen voor eigenaren van eenzelfde pandtype. Door communicatie en het deelbaar maken van de adviezen kunnen de voorbeelden uit deze aanpak leiden tot opschaling.

Uit deze pilot blijkt dat de verduurzaming van deze doelgroep relatief meer middelen kost. Daarom hebben we ervoor gekozen het maximale subsidiebedrag voor deze doelgroep in de subsidieregeling te verhogen tot € 2.500,-.

Vereniging van Eigenaren (VvE's)

De middelen mogen ingezet worden voor koopwoningen en voor gemengde verenigingen waarin zich ten minste één koopwoning bevindt. We hebben ervoor gekozen om ook VvE's in de lokale aanpak te betrekken. Aangezien het bij isolatie vaak maatregelen betreft waar de vereniging in gezamenlijkheid over beslist en niet de individuele appartementseigenaar, is het belangrijk om ook dat bezit op deze manier te bereiken. Door het gezamenlijke eigendom ondervinden VvE's verschillende uitdagingen bij de verduurzaming van het gebouw. De verduurzaming van VvE-gebouwen verdient daarom specifiek de aandacht.

We gaan in deze eerste tranche starten met een pilot voor onze VvE-aanpak waarin we tussen de twee en vijf VvE's (mix van kleinere en grotere VvE's) begeleiden in het isoleren van hun woningen. We laten ons hierbij ondersteunen door derden. In deze pilot-fase gaat het om actieve VvE's die aan de slag willen met verduurzaming. We houden hiermee rekening met de langere besluitvormingsprocessen en doorlooptijden om tot verduurzaming te komen bij VvE's. Voor de gemeente is het in dit stadium belangrijk om zoveel mogelijk ervaring op te doen in de uitvoering om daarmee een effectieve aanpak te creëren voor de verduurzaming van VvE's en inzicht te creëren in de processen.

Collectieve inkoopacties met energiecoöperaties

Als gemeente willen wij een collectieve inkoopactie voor onze inwoners organiseren. Doelgroep zijn vooral de inwoners die wellicht wel willen en (financieel) kunnen meedoen aan het verduurzamen van hun woning maar niet weten waar zij moeten beginnen en dit het liefst gezamenlijk zouden doen. Met deze inkoopactie willen we dat obstakel weghalen.

Deze inkoopactie willen we in samenwerking met onze lokale energie-initiatieven uitvoeren. Zij geven aan dat hier veel behoefte aan is. Tijdens een startbijeenkomst gaan wij gezamenlijk kijken welke maatregelen interessant zijn om aan te bieden. Hierin houden we rekening met de woningcontingenten die in het gebied van het initiatief veel voorkomen. Zo kunnen we soortgelijke woningen gebundeld verbeteren. De te nemen acties worden in samenwerking met de initiatieven en derden uitgevoerd.

Kanttekeningen en risico's

De maatregelen waarvoor we de regeling aanvragen, moeten uiterlijk uitgevoerd zijn op 31 december 2026. In uitzonderlijke gevallen kan maximaal twee keer uitstel worden verleend van telkens maximaal één jaar. Uitgangspunt van de regeling is dat er bij 100% van het aantal woningen

waarvoor is aangevraagd binnen die termijn isolerende maatregelen worden toegepast. Bij ons gaat dat om 1540 woningen. Gelden die niet, niet volledig of onrechtmatig besteed zijn, moeten worden terugbetaald.

Een risico van de subsidieregeling kan zijn dat er meer aanvragen komen dan er budget beschikbaar is. Er is daarom een subsidieplafond ingesteld van € 3.328.500,-.

Financiën

Wij hebben een Specifieke Uitkering ontvangen van het rijk en willen deze middelen inzetten voor de subsidieregeling en de hierboven beschreven werkzaamheden. Wij stellen daarom voor om een budget beschikbaar te stellen van € 4.173.849 voor de periode 2024 t/m 2026 voor het uitvoeren van de Subsidieregeling Isolatie Eigen Woning, inclusief ambtelijke capaciteit en advies door derden. De projectperiode voor deze bijdrage is vastgesteld tot 31 december 2026.

Vervolgacties op hoofdlijnen

Zodra het budget beschikbaar is gesteld en de subsidieregeling is geopend, willen we starten met uitgebreide gemeentebrede communicatie over deze en aansluitende regelingen voor het isoleren van de woning.

De komende jaren komen er meer rijksmiddelen voor gemeenten beschikbaar vanuit het NIP. Het rijk maakt jaarlijks bekend welk bedrag er per gemeente beschikbaar is.

Onze aanpak wordt adaptief opgezet zodat we tussentijds kunnen bijsturen wanneer dit nodig is. Wij blijven u over ontwikkelingen rondom deze subsidieregeling en de gehele energiebesparingsaanpak informeren.

Leeuwarden, 7 mei 2024,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.